

UNSUR BAHASA ASING DALAM BAHASA MELAYU

1. PENGENALAN

- Unsur bahasa asing banyak terdapat dalam bahasa Melayu moden. Unsur ini dipinjam dan diserapkan ke dalam bahasa Melayu untuk memastikan bahasa Melayu sentiasa berkembang dan dapat mengungkapkan pelbagai laras baharu.
- Peminjaman unsur bahasa asing ini penting tetapi tidak boleh dilakukan dengan sewenang-wenangnya. Peminjaman dibuat bagi unsur yang diperlukan sahaja dari semasa ke semasa.

2. LATAR BELAKANG PEMINJAMAN UNSUR BAHASA ASING

- Bahasa Melayu meminjam unsur daripada bahasa asing yang maju dan bertamadun tinggi dan pernah terlibat dalam sejarah orang Melayu.
- Peminjaman berlaku hasil daripada pertembungan dengan bahasa berkenaan melalui peperangan atau penjajahan politik, perdagangan, pendidikan, penyebaran agama, dan kejiwaan dan persahabatan.
- Terdapat beberapa kelompok sumber pinjaman, iaitu bahasa dari India, Asia Barat, Eropah, China, dan Nusantara.

2.1 Bahasa dari India

- Bahasa tertua yang dipinjam oleh bahasa Melayu ialah bahasa Sanskrit yang merupakan bahasa elit India.
- Sanskrit datang menerusi agama dan budaya Hindu yang mendominasi kebudayaan alam Melayu pada lebih 2,000 tahun dahulu (Za;ba, 1965:266).
- Peminjaman berlaku semenjak abad ketujuh oleh bahasa Melayu kuno untuk mengungkapkan pelbagai makna dan mesej pada batu-batu bersurat.
- Bahasa India yang lain ialah bahasa Tamil, bahasa Hindustani, dan bahasa Telegu (M.A.J. Beg: 1981:11), yang meresap melalui aktiviti perdagangan di kepulauan Melayu.

2.2 Bahasa dari Asia Barat

- Bahasa Melayu dipengaruhi dengan kuat oleh bahasa Arab melalui perdagangan dan penyebaran agama Islam.
- Kedatangan pengaruh Islam ke Nusantara pada abad ke-13 menyerapkan perbendaharaan katanya ke dalam bahasa Melayu.
- Bahasa ini menyerapkan sistem aksaranya yang dikenali dalam bahasa Melayu sebagai tulisan Jawi di Malaysia atau tulisan Melayu-Arab di Indonesia.
- Bentuk binaan ayat Arab juga terserap dengan ketara dalam penulisan kitab dan kesusasteraan Melayu pada abad ke-16 hingga ke-18.
- Bahasa Parsi turut dipinjam oleh bahasa Melayu yang terserap melalui kegiatan perdagangan.

2.3 Bahasa dari Eropah

- Kehadiran penjajah Barat menyebabkan bahasa Melayu menerima kosa kata daripada bahasa Portugis, Belanda, Inggeris.
- Kosa kata bahasa Inggeris lebih banyak mempengaruhi bahasa Melayu kerana pembudayaan yang mendalam melalui sistem pendidikan, tempoh penjajahan yang panjang, dan penerimaan laras baharu yang berkembang daripada bahasa ini.

2.4 Bahasa dari China

- Bahasa ini terserap melalui pergaulan dengan orang Cina, khususnya melalui perniagaan semenjak pendudukan Inggeris di Pulau Pinang dan penubuhan Negeri-Negeri Selat (Za'ba, 1965:267).
- Kebanyakan perkataan diambil daripada dialek Hokkien (Za'ba, 1965:274).

2.5 Bahasa dari Nusantara

- Bahasa Melayu turut menerima pengaruh daripada bahasa Jawa, Sunda, Bugis, Sumatera, dan lain-lain lagi.
- Bahasa-bahasa ini mula dipinjam pada zaman kerajaan Melayu Melaka kerana pergaulan kejiwaan, persahabatan, dan hubungan perdagangan serantau.

3. FAKTOR-FAKTOR UNSUR BAHASA ASING DIPINJAM

- Peminjaman berlaku atas dasar keperluan untuk menyatakan atau menamai sesuatu yang baharu atau asing daripada fikiran dan budaya orang Melayu.
- Perkembangan dunia ilmu yang pesat memerlukan penggunaan istilah yang sesuai dan memerlukan masa untuk menciptanya sendiri.
- Perkataan yang sedia ada tidak sesuai, tidak tepat atau tidak setara maknanya untuk menyatakan sesuatu maksud dengan berkesan.
- Peminjaman dilakukan untuk melicinkan usaha merancang dan membina bahasa Melayu agar berstatus bahasa moden.
- Menurut Za'ba, penggunaan kata pinjaman juga terjadi kerana sikap sesetengah orang yang berlagak dan menunjukkan dirinya pandai dalam bahasa asing atau bahasa baharu.
- Terdapat pihak yang menganggap bahawa bahasa Melayu tidak dapat menandingi kewibawaan bahasa Inggeris.
- Lazimnya sesuatu masyarakat yang bertamadun tinggi mampu mempengaruhi masyarakat lain yang kurang maju menerima kebudayaan mereka.

4. UNSUR YANG DIPINJAM DARIPADA BAHASA ASING

- Bahasa Melayu meminjam beberapa unsur konsonan, imbuhan, kosa kata, dan kata majmuk tertentu.

4.1 Pinjaman Bunyi Konsonan

- Beberapa bunyi konsonan dipinjam daripada bahasa Sanskrit, Arab, dan Inggeris.
- Bunyi-bunyi tersebut tiada dalam bahasa Melayu

<i>Bahasa sumber</i>	<i>Konsonan</i>	<i>Contoh perkataan</i>		
Bahasa Sanskrit	sy	syurga		
Bahasa Arab	kh	khusus	bakhil	fasakh
	gh	ghaib	loghat	baligh
	sy	syarikat	musykil	Quraisy
	f	fajar	muafakat	takrif
	q	Quran	Furqan	
Bahasa Inggeris	z	ziarah	azab	lafaz
	sy	syif	syampu	fiksyen
	f	filem	morfem	aktif
	v	vokal	novel	levi
	z	zink	Muzium	muzik

4.2 Pinjaman Imbuan

- Imbuan dipinjam daripada bahasa Sanskrit, Arab dan Inggeris.
- Imbuan yang dipinjam berbentuk awalan dan akhiran kata nama sahaja.

(a) Imbuan Bahasa Sanskrit

<i>Bentuk</i>	<i>Imbuan</i>	<i>Maksud</i>	<i>Contoh perkataan</i>		
Awalan	<i>dwi-</i>	dua	dwibahasa	dwiguna	dwifungsi
	<i>eka-</i>	satu	ekabahasa	ekabunyi	ekawarna
	<i>maha-</i>	agung / besar / tinggi	mahaguru	maharani	mahasiswa
	<i>panca-</i>	lima	pancadelima	pancasusila	
		bermacam-macam	pancabentuk	pancasuara	pancawarna
	<i>pasca-</i>	selepas	pascakata	pascaperang	
	<i>pra-</i>	sebelum	prakata	pramoden	prauniversiti
	<i>swa-</i>	sendiri	swasta	swalayan	swatenaga
	<i>tata-</i>	peraturan	tatakerja	tataniaga	tatatertib
Akhiran	<i>tuna-</i>	tidak mempunyai	tunabudaya	tunasusila	tunabusana
	<i>-man</i>	bersifat	budiman	seniman	
	<i>-wan</i>	ahli (lelaki)	budayawan	usahawan	wartawan
		memiliki sesuatu	hartawan	ilmuwan	
<i>-wati</i>	ahli (perempuan)	peniagawati	seniwati	wirawati	

(b) Imbuan Bahasa Arab

<i>Bentuk</i>	<i>Imbuan</i>	<i>Maksud</i>	<i>Contoh Perkataan</i>		
Awalan	<i>bi-</i>	tidak	biadab	bilazim	binormal
Akhiran	<i>-ah</i>	merujuk perempuan	sultanah	ustazah	salihah
	<i>-at</i>	merujuk perempuan	hadirat	muslimat	musyrikat
	<i>-i</i>	bersifat	azali	insani	bahari
	<i>-iah</i>	bersifat	ilmiah	wataniah	lahiriah
	<i>-in</i>	merujuk lelaki	hadirin	muslimin	musyrikin
	<i>-wi</i>	bersifat	duniawi	manusiawi	sejarawi

(c) Imbuhan Bahasa Inggeris

<i>Bentuk</i>	<i>Imbuhan</i>	<i>Maksud</i>	<i>Contoh perkataan</i>		
Awalan	<i>anti-</i>	menentang	anti- Asia	antibiotik	antihadis
	<i>auto-</i>	bersendirian	autonomi	autocarta	automatik
	<i>poli-</i>	banyak	poliarca	poliklinik	polisemi
	<i>pro-</i>	menyebelahi	pro- islam	prokerajaan	propekerja
	<i>sub-</i>	bahagian yang kecil	subbidang	subkategori	subjenis
	<i>supra-</i>	mengatasi	suprasistem	suprakelas	
Akhiran	<i>-al</i>	bersifat	leksikal	kritikal	praktikal
	<i>-ik</i>	bidang	linguistik	fonemik	
	<i>-is</i>	ahli	cerpenis	kartunis	sosialis
	<i>-isme</i>	fahaman	idealisme	realisme	sosialisme

4.3 Pinjaman Kosa Kata

- Bahasa Melayu meminjam kosa kata daripada bahasa Sanskrit, Tamil, Arab, Parsi, Inggeris, Portugis, Belanda, Jawa, Sunda, Sumatera, dan lain-lain.

(a) Kosa Kata Bahasa Sanskrit

<i>Bidang</i>	<i>Contoh kosa kata</i>				
Tubuh manusia	anggota roma	bahu rupa	kepala sendi	lidah	nadi
Waktu	dinihari sedia kala	ketika senja	kala sentiasa	masa tadi	purnama tatkala
Barang dagangan	arang kapas	cendana kapur baru	gaharu kasturi	guni neraca	harga sutera
Leburan dan perhiasan	emas baiduri	geliga mutiara	kaca nilam	timah kencana	tembaga permata
Perkakas	bangsi kendi	genta keranda	Gergaji kunci	jala peti	jentera tenggala
Keluarga / Persaudaraan	ayah keluarga	baya remaja	belia saudara	dara suami	isteri teruna
Alam	angkasa gempa	bima sakti gerhana	buana mega	cahaya udara	cakerawala utara
Binatang	biri-biri kuda	gagak merak	gajah merpati	garuda serigala	harimau unta
Tumbuh-tumbuhan	angsana kemboja	beringin labu	bunga Lontar	delima petola	jambu teratai
Perasaan dan keadaan	bahagia cinta	bencana malas	berahi murka	bodoh pahala	celaka suka
Peperangan	cedera panah	tentera panglima	hulubalang perkasa	keris senjata	kota seteru
Kebesaran	anugerah mahkota	bendahara menteri	istana pegawai	maharaja putera	mulia upacara
Pemerintahan	acara kuasa	balai negeri	bangsa penjara	bicara saksi	denda ufti
Agama dan falsafah	agama mantera	bahasa neraka	biduan puasa	dewa sastera	guru syurga

(b) Kosakata Bahasa Tamil

apam	keldai	ketumbar	modal	ragam
candi	kapal	kolam	paria	tambi
gerudi	kari	kuli	pili	tirai
gurindam	katil	mahligai	pondan	
jodoh	kedai	mempelam	putu	

(c) Kosakata Bahasa Sumatera, Bahasa Jawa dan Sunda

<i>Bahasa</i>	<i>Contoh kosakata</i>				
Bahasa Sumatera	cegah	gadis	kemanakan	landai	malahan
	ragu	rapi	semenda	teliti	teromba
Bahasa Jawa dan Bahasa Sunda	ancam	andai	anggap	ayu	bagus
	batik	buntu	cerdas	dingin	enak
	gamelan	intip	jaguh	jelik	kejam
	kesal	ketara	kuping	lahar	lakon
	leluasa	lucu	luntur	mendung	mesti
	nyaman	obor	oleh-oleh	pamer	penting
	ratu	saban	sepi	sering	sumur
tamu	tulen	urus	warung	wayang	

(d) Kosakata Bahasa Arab

<i>Bidang</i>	<i>Contoh kosakata</i>				
Agama	ajal	amal	batal	fardu	halal
	iman	kiblat	kufur	masjid	nabi
	rahmat	rukun	syahadat	tahlil	zakat
Ilmu	ayat	bab	darab	falsafah	fatwa
	huruf	jawab	mufti	nahu	petua
	soal	syair	surat	takwim	tafsir
Fikiran dan perasaan	ajaib	asyik	faham	ikhlas	khusus
	masyghul	musykil	khutbah	niat	nasihat
	nafsu	syak	tadbir	takjub	yakin
Hukuman dan peraturan	adil	dakwa	had	hakim	hukum
	kadi	mahkamah	mansuh	tertib	takluk
	uzur	wajib	wakaf	wakil	zalim
Kejadian	akhirat	alam	haiwan	insan	kubah
	loh	nahas	nur	roh	salji
	sifat	taun	wabak	wajah	wujud
Adat dan pergaulan	adat	akad	azimat	batin	darjat
	faedah	fitnah	hadir	hadiah	khalwat
	istiadat	karib	kaum	masyhur	waris

(e) Kosakata Bahasa Parsi

andam	bandar	baju	bius	destar
firman	gandum	geram	istana	jam
johan	juadah	kahwin	kapur	laksa
lawak	medan	pasar	perca	piala
pinggan	saudagar	serban	takhta	taman

(f) Kosa Kata Bahasa Cina

<i>Bidang</i>	<i>Contoh kosa kata</i>				
Makanan	bakmi kuih tauge	bepang lai tauhu	bihun laici teh	cincau mi tokyu	kuaci samsu
Perdagangan	candu koyok	cat tahl	gincu tocang	kekwa	koyan
Perkakas rumah	bangsal loteng	cawan pangkin	dacing sampan	kincir tanglung	loceng teko
Hal manusia	ampau lancong	apek nyonya	banci samseng	kongsi tekong	kuntau tokong
Permainan	capjiki	congkak	congkak	pakau	poh

(g) Kosa Kata Bahasa Portugis

baldi	bangku	meja	baulu	baldu
bola	bomba	dadu	garpu	gereja
jendela	kebaya	keju	kemeja	lampu
lelong	mandur	mentega	meski	minggu
paderi	palsu	peluru	peniti	pita
roda	sekolah	sepatu	tinta	tuala

(h) Kosa Kata Bahasa Belanda

dam	dansa	duit	engsel	geladak
kamar	kantor	laci	ongkos	pelekat
peluit	permisi	rokok	sekoci	senapang

(i) Kosa Kata Bahasa Inggeris

aiskrim	bank	beg	biskut	brek
coklat	diploma	drebar	elaun	elektrik
enjin	gear	geran	glob	inspektor
jel	kelab	kolej	lesen	lokap
majistret	mancis	muzik	notis	pencen
poket	resit	stesen	tayar	telefon
tenis	tiket	tiub	trompet	wisel

4.4 Pinjaman Bentuk Majmuk

bawah tanah	<i>(underground)</i>	gajah putih	<i>(white elephant)</i>
beban kerja	<i>(work load)</i>	kepala surat	<i>(letter head)</i>
buku hijau	<i>(green book)</i>	nota kaki	<i>(footnote)</i>
bulan madu	<i>(honey moon)</i>	pencakar langit	<i>(skyscraper)</i>
duit poket	<i>(pocket money)</i>	perang dingin	<i>(cold war)</i>